

TILAME

Ozod Sharafiddinovning hayoti va ijodi.

“O‘lsam ayrilmasman quchoqlaringdan” maqolasi

Fan- O‘zbek tili

O‘qituvchi- Kamaliddinova Nigora Sirajiddinovna

REJA:

TILAME

- 1 • Ozod Sharafiddinov haqida
- 2 • “O‘lsam ayrilmasman quchoqlaringdan”
- 3 • «Vatan» deganning o‘zi nadir?
- 4 • Vatan muhabbati

Ozod Sharafiddinov
(1929-2005)

TILAME

**O'lsam ayrilmasman
quchoqlaringdan**

Yosh tomoshabinlar teatrining Eski Jo‘vadagi almisoqdan qolgan torgina zali. Odam tirband. Sahnada past bo‘yli, istarasi issiq artist ko‘zlari chaqnab, ovozini bir ko‘tarib, bir pasaytirib hayajon bilan she’r o‘qimoqda:

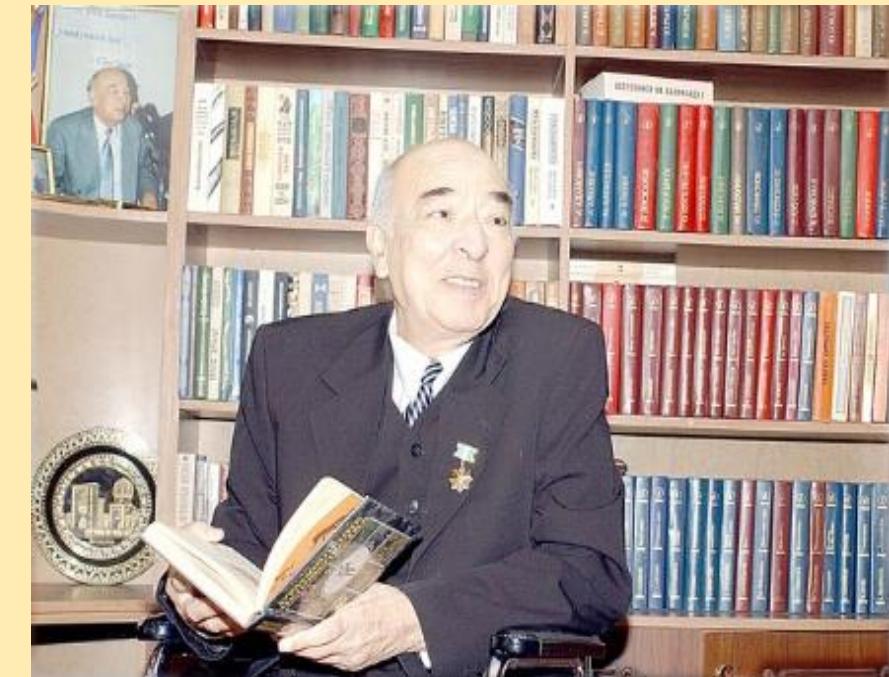
*Vatan - ona so‘zi naqadar laziz,
Sensan har narsadan mo‘tabar, aziz,
Hurmatingni saqlar har bir o‘g‘il-qiz,
Muqaddas, mo‘tabar, ulug ‘Vatanim,
O‘lsam ayrilmasman quchoqlaringdan...*

Vatan. Vatan tuyg‘usi. Vatan muhabbati. Nimadir bular? Bular qanday sehrli qudratki, hali voyaga yetmagan, dunyo ko‘rmagan, turmushning past- balandlaridan bexabar, o‘yin-u sho‘xliklardan o‘zga dardi yo‘q bir o‘smirning yuragiga jo bo‘lib olib, butun umr uning xatti-harakatini, yurish-turishini boshqarib turadi. Bu tuyg‘u inson farzandida tug‘ma bo‘larmikin?

Umuman, «Vatan»
deganning o'zi nadir?

Tug'ilib o'sgan uyingmi?
Beshikda qulog'ingga kirgan
mungli va ayni chog'da nurli
allami? Buvingning
ertaklarimi? Maktabmi? Ilk bor
visol onlariga guvoh bo'lgan
so'lim xiyobonlarmi? Albatta,
bularning hammasi va yana
allaqancha narsalar birlashib,
«Vatan» degan narsaning
so'nmas timsolini yaratса
kerak.

TIIAME

Odamzod shunday yaratilganki, u boshqalardan ajralgan holda, yakka-yolg‘iz, so‘ppayib umrguzaronlik qilolmaydi. Hatto umrining yarmini xumni vatan qilib o‘tkazgan qadimgi yunon faylasufi Diogen ham, baribir, shogirdlari bilan, boshqa faylasuflar bilan aloqada yashagan.

Xullas, qarindosh-urug‘, do‘st-u birodarlar, mahalla, jamoa, qolaversa, butun jamiyat odamning o‘sib-ulg‘ayishida, umrguzaronligida istasa-istamasa unga tayanch bo‘ladi, uning parvoziga qanot beradi. Shuning uchun «Vatan» tushunchasi muayyan jug‘rofiy hududnigina qamrab olmaydi, balki uning tarkibiga butun jamiyat, uning kechagi kuni, buguni va ertasi ham kiradi.

TIIAME

Shuning uchun men «o‘lsam ayrilmasman quchoqlaringdan» deya bot-bot takrorlaganimda, bilamanki, men Vatanimga kerakman.

Tekin meros ekan deb, uning boyliklarini bir chekkadan sovuraverishim kerakmi? Axir, yotib yesa tog‘ chidamas ekan.

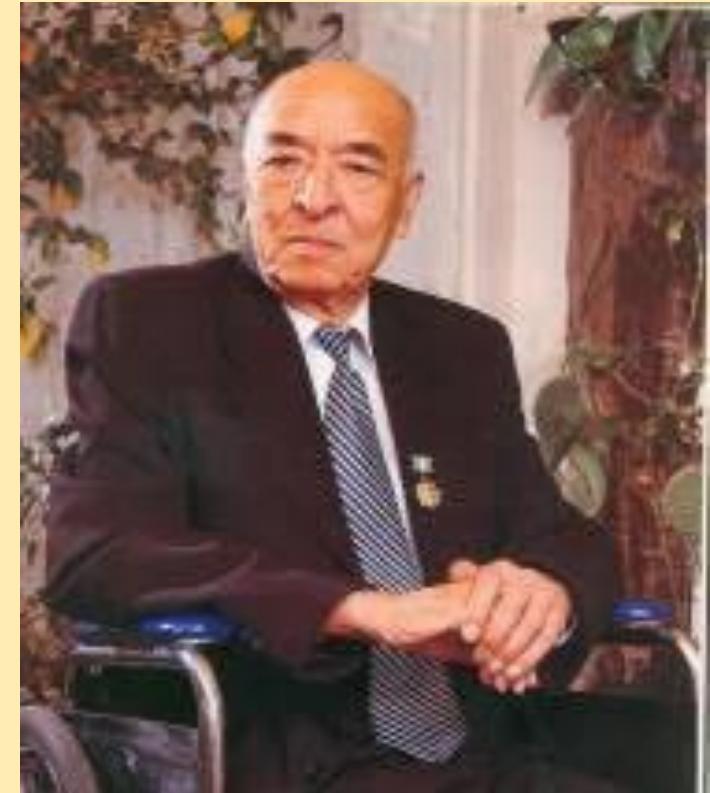
Yo‘q, orqa-oldimizga qaramay sovurish yo‘lini tutadigan bo‘lsak, bu go‘zal o‘lka uch-to‘rtta avlodning umri o‘tmasdanoq odam yursa oyog‘i, qush uchsa qanoti kuyadigan dasht-u biyobonga aylanadi-yu, biz hammamiz kelajak avlodlarning qarg‘ishiga uchraymiz. Baxtimizga, o‘tgan avlod-ajdodlarimiz bizga Vatanni meros qilibgina qoldirgan emaslar, balki bu Vatanni chin yurakdan sevishni, unga fidokorlik bilan xizmat qilishni, uning husniga husn, boyligiga boylik qo‘shishni ham meros qoldirishgan. Vatanni sevmoq imondandir, deb ta’lim berishgan ular...

TIIAME

Vatan muhabbati hammaga ko‘z-ko‘z qilinmaydi, u to‘g‘risida tantanavor e’lonlar chop etilmaydi, har muyulishda odam ko‘kragiga urib, Vatanga oshiqligini pisanda qilmaydi. Vatanga muhabbat bozorda sotiladigan matoh emas, balki inson qalbining to‘rida gard yuqtirmay pokiza saqlanadigan eng nafis, eng injá bir tuyg‘udir.

Shu o‘rinda olis zamonlarda o‘tgan ajdodimiz Shiroqning Vatan yo‘lidagi buyuk fidokorligi yodimga tushadi. Biz bu odamning oddiy cho‘pon bo‘lganini bilarmiz, xolos.

TILAME

Uning o‘zi qanaqa odam bo‘lgan, yoshmi, keksami, bola-chaqalari bo‘lganmiyo‘qmi ekanidan butunlay bexabarmiz. Lekin shuni aniq aytish mumkinki, u biror mактабда o‘qib, xat-savod chiqarmagan bo‘lsa kerak. Yana shunisi aniqki, u televizor ko‘rmagan, radio eshitmagan, gazeta o‘qimagan. Binobarin, Vatanni sevish, unga jon fido qilish kerakligi haqidagi xitoblar-u siyqasi chiqqan balandparvoz chaqiriqlarni eshitmagan. Lekin yurtiga bostirib kelgan yovni sahroga olib borib adashtirib kelishga qaror qilganida, sahrodan o‘zining ham sog‘ qaytib kelmasligini yaxshi bilgan.

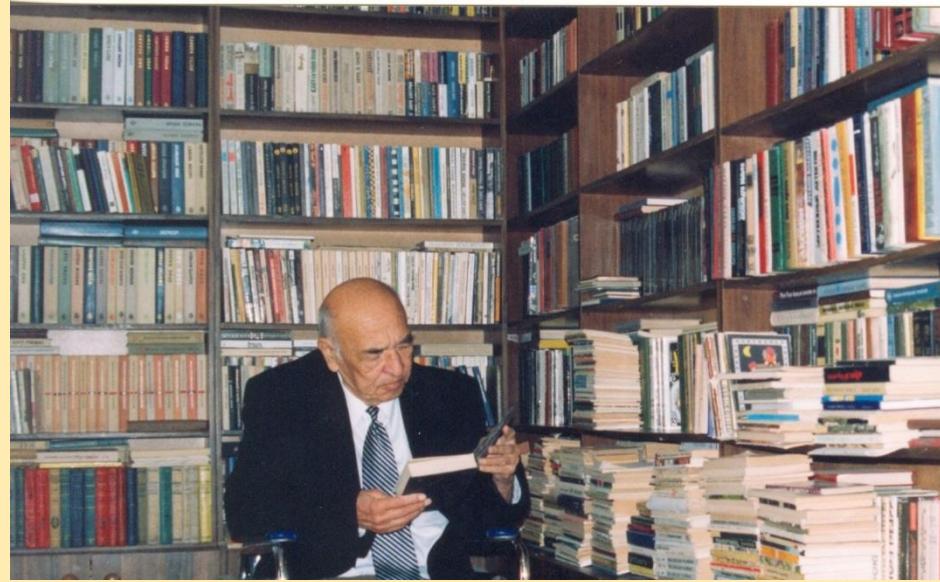
Demak, ona-Vatanini yovdan saqlab qolish uchun ongli ravishda jonini qurbon qilishga otlangan.

Har holda, Shiroq «bir zamonlar kelib, o‘zbek yoshlari mening jasoratimni darsliklaridan o‘qib, sha’nimga olqishlar yog‘dirishar», degan o‘ydan mutlaqo uzoq bo‘lgan.

Ha, Vatan muhabbati ana shunday pokiza, oliyjanob, beminnat bo‘lmog‘i, har qanday maqtanchoqlikdan, sun’iylikdan, pisandan xoli bo‘lmog‘i kerak.

TIIAME

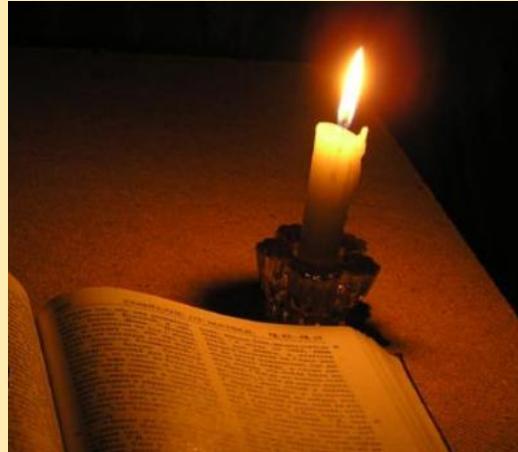

TIIAME

Odam ota-onasini tanlayolmaganidek, Vatanni ham tanlayolmaydi. Albatta, Alloh odamga Vatanni muzliklardan ham, sahrolardan ham, changalzorlardan ham ato etishi mumkin. Lekin siz bilan bizga Alloh O‘zbekiston deb atalgan, tuprog‘ida oltin gullaydigan, qishlarida bahor shivirlaydigan, tog‘ desa tog‘i bor, bog‘ desa bog‘i bor, har tongda bulbullar madhini o‘qib tamom qilolmaydigan bir yurtni Vatan qilib bergen ekan, buning uchun o‘zimizni BAXTLI deb bilmog‘imiz kerak.

Lug‘at	
ravnaq - процветание	sovurmoq - веять, взметать
umrguzaronlik - образ	tantanavor - торжественный
faylasuflar - философы	sun’iylik - искусственность
jamiyat - общество	bulbul - соловей

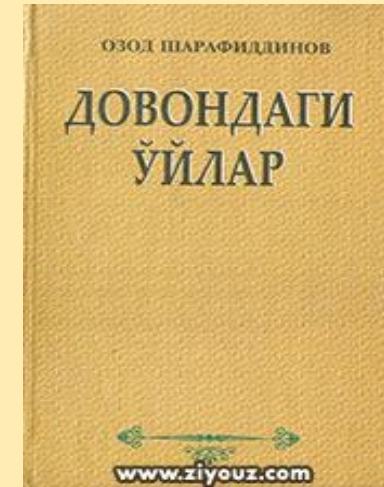
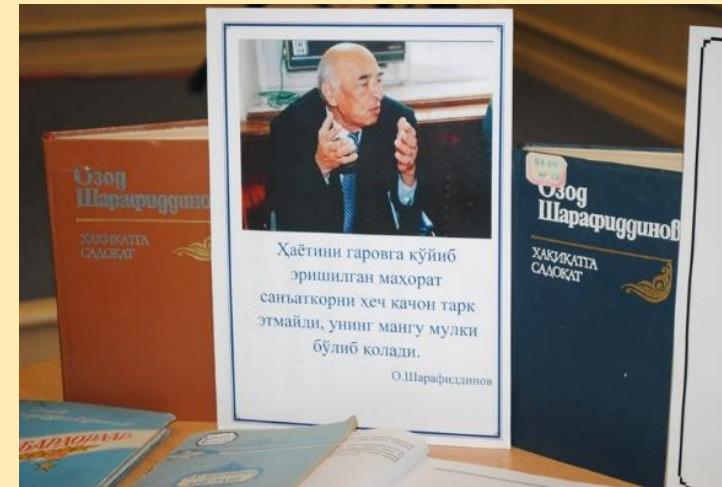
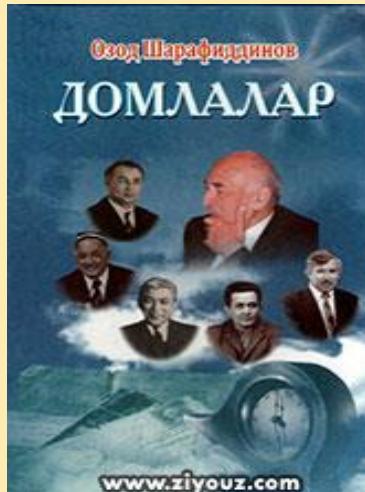
ОЗОД ШАРАФИДДИНОВ УЧ МАҚОЛА

ҮЛСАМ АЙРИЛМАСМАН ҚУЧОҚЛАРИНГДАН
“АДАБИЁТ ЯШАСА – МИЛЛАТ ЯШАР”
ЭТЬИҚОДИМНИ НЕГА ЎЗГАРТИРДИМ?

Озод Шарафиддинов. Сардафттар саҳифалари
Озод Шарафиддинов. Видеофильм
www.kh-davron.uz

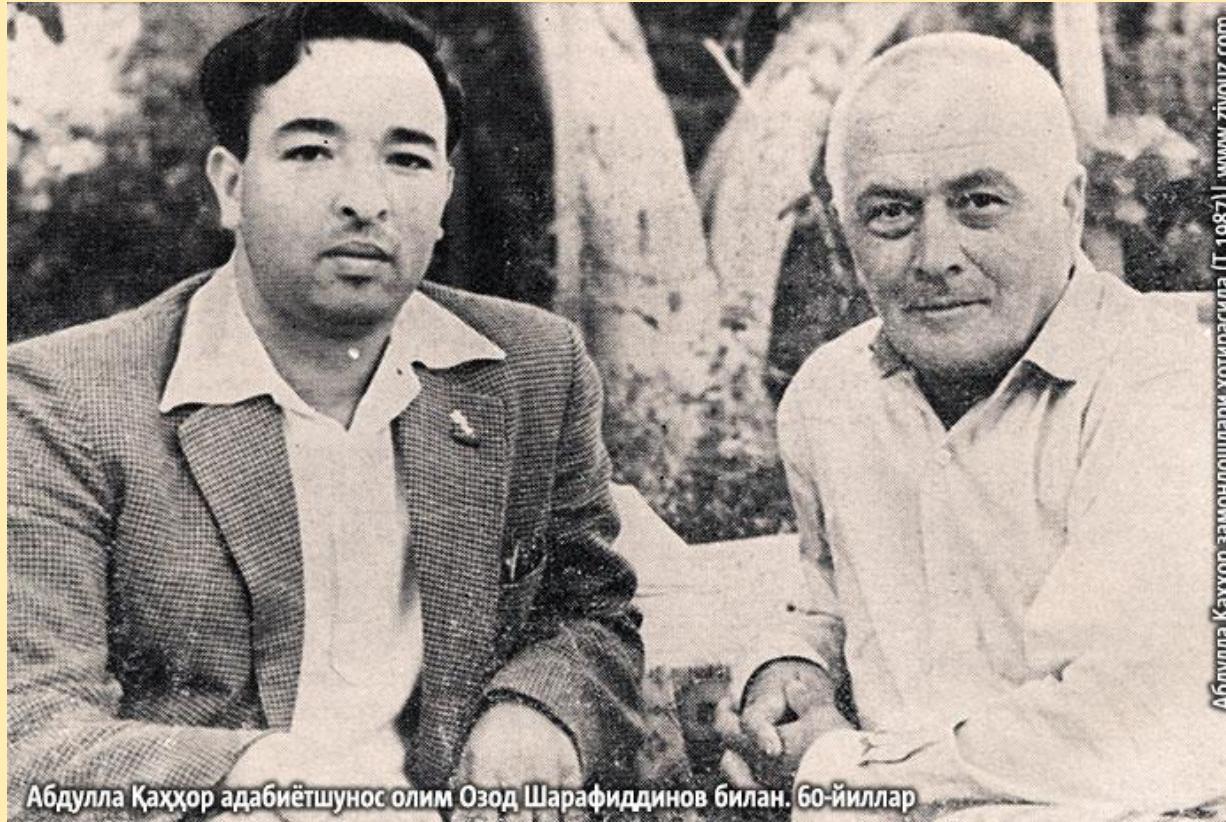

ТПААМЕ

TIAAME

Абдулла Қаххор әдабиётшунос олим Озод Шарафиддинов билан. 60-йиллар
[T.1987] | www.ziyouz.com

Абдулла Қаххор әдабиётшунос олим Озод Шарафиддинов билан. 60-йиллар

TIIAME

Mavzu yuzasidan savollar:

1. Vatanga muhabbat deganda nimani tushundingiz?
2. Odamzod qanday maqsadlar uchun yaralgan?
3. O‘lsam ayrilmasman quchog‘ingdan, deganda yozuvchi o‘zining nimaga kerakligini tushunadi?
4. Siz Vatan uchun nima qilmoqchisiz?

Uyga vazifa. Ozod Sharafiddinovning “O‘lsam ayrilmasman quchoqlaringdan” asari bo'yicha fikr-mulohaza yozing.

E‘tiboringiz uchun
rahmat!